

PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Inserati, reklamacije in naročnina na upravo „Jugoslovanska tiskarna“, Kolportažni oddelek, vhod s Poljanskega nasipa 2.

Inserati se računajo po dogovoru.

Izhaja vsak četrtek popoldne.
V slučaju praznika dan poprej.
Cena:
za en mesec Din. 4
za štiri leta 12
za pol leta 24
Posamezna štev. stane 1 Dln.
Uredništvo:
Ljubljana, Kopitarjeva ul. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo.
Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.

Pred požarom.

Danes je za vsakega človeka z zdravimi paterimi čuti jasno, da gremo zopet nasproti svetovni vojski. Čim bolj diplomati govore o svojih »odkritosrčnih mirovnih ciljih«, tembolj se države oborožujejo. Ali izbruhne novi požar prej ali slej, je vseeno; gotovo je, da kapitalistične države vojsko z mrzlično naglico pripravljajo.

Danes šteje samo Francija več vojakov v mirnem času nego pred letom 1914 Nemčija, Avstrija in Turčija skupaj. Vsi črnici v Afriki so oboroženi. In to kakšno orožje! Ogromni topovi, ki presegajo znano »Berto«; tisoči in tisoči tankov; strupeni plini, ki morejo v enem dnevu pomoriti vse žive dni v velikem mestu; tisoči aeroplanov s plinskimi bombami. Od Francije do Rusije je vse na ta način opremljeno za veliko morijo.

Na morju je istotako. Naj si kdo samo ogleda eno najnovejših ameriških bojnih ladij vsaj na sliki! Že pogled vzbuja grozo. Podmorski čolni pa tudi niso več čolni, ampak že križarke; koliko jih kakšna država gradi, se odteguje vsaki kontroli. Seveda ne manjka morskih aeroplanov. Tako moremo biti na moderno kulturno človeštvo, ki vse svoje bistroumje troši za peklenko-umne naprave v svrhu uničevanja ljudi res ponosni. To je kultura!

Kaj dela g. Stressemam? Nič drugega nego da misli. Kdaj pride čas, ko se Nemčija zmaščuje nad Francijo. Kaj tuhta Poincaré? Kako bi skonkuriral Anglijo. Kaj misli Coolidge? Kako bi se polastil Mehike, centralnih republik in zapadnoindijskega otočja, medtem ko se Evropa med seboj prepira. Kaj snuje Čičerin? Kako bi ustvaril nove republike v Aziji, s katerimi bi Rusija

ugodno kupčevala. Kajti kakor Francozi, Angleži in Amerikanci mislijo na premog in nafto, tako Rusija misli na ogromne zaloge rud v Mongoliji, Mandžuriji, Tibetu in tako dalje.

Kdo vlada države? Nemčijo ima vrokah Stinnes, Francijo lotarinški železopremogovni trust, Anglijo največji posestnik petrolejskih akcij na svetu, bivši minister za zunanje zadeve Churchill, Ameriko Morganov bančni koncern.

Kaj more priti dobrega iz tega?

Takšen je dejanski položaj. Mac Donald se odkrito in pošteno trudi za mir, toda je podoben gasilcu, ki brizga vodo zdaj na ta, zdaj na oni kupček, medtem ko tli in žari prav povsod. Kapitalizem rodi vojsko, kapitalizem mora privedi do vojske, kapitalizem koplje grob sam sebi.

Da, sam sebi! Kajti prihodnja svetovna vojska prinese res svetovno revolucijo. Kapitalisti pridno delajo zanj. Oni sicer mislijo, da se bodo mirno pobotali za svetovni plen, toda se kruto motijo. Govoreč o miru, kličejo tudi proti svoji volji vojsko s svojim brezmejnim pohlepom. Tudi Društvo narodov ne more svetu dati miru, ker ne more pogasiti neskončnega pohlepa kapitalističnih trustov po zlatu. Tukaj je vsaka mirna porazdelitev »interesnih sfer« izključena.

Kaj pa delavno ljudstvo? Delavno ljudstvo mora biti pripravljeno, da ga kapitalizem še bolj davi. Mora biti pripravljeno na to, da bo kapitalizem zopet zapel v bojno trombo za »visoke cilje človeštva«. Mora se pa tudi tolažiti s tem, da prinese to stoletje po strašnem razdejanju le nov pravičnejši družabni red na pogorišču starega. To pa je odvisno od delavstva!

Politični pregled.

V inozemstvu.

Francija in Anglija

se dogovarjata, kako bi mir utrdili, dogovorili pa se še vedno nista. Dogovarjali se bosta še dolgo in nihče ne ve, kako in kdaj se bosta dogovorili. Francozi bi radi, da jim Angleži z vso svojo vojno močjo garantirajo njihovo sedanje posestno stanje v svetu, oziroma da podpirajo njihove imperialistične namene. Angleži pa imajo svoje imperialistične koristi, ki se s francoskimi čisto nič ne skladajo. Naj se še tako dogovore, dolgo ne bo držalo.

Nemčija

čaka novih volitev, ki se bodo vršile istočasno z volitvami v francoski parlament, to je maja meseca. Veliko se s tem ne bo izpremenilo, ker bodo tako v Franciji kakor v Nemčiji zmagali nacionalisti. Gospodar Francije in Nemčije so pa itak banke in parlament je samo njihova lutka.

Italija

se tudi ziblje v imperialističnih sanjah. Pravega prijateljstva nima ne s Francijo ne z Anglijo, razun morebiti s Pašičem. Pa pravega prijateljstva itak ne more biti med državami, ki druga drugi zavidajo in druga drugo skušajo ogoljufati. Zdaj je menda Mussolini obrnil svoje poglede na Turčijo, katero bi rad s pomočjo Rusije eks-

ploatiral. Mislimo pa, da niti Rusija niti Turčija ne bosta tako neumni, da bi se dali izkoriščati od Italije.

Rusija

ima oster spor s Kitajsko. Gre za pravo ob mandžurski železnici. Svoje prste imajo vmes vse veledržave, ker gre za velike profite. Boljševiška Rusija tudi leze čez daljebolj v imperializem. Seveda ima namen združiti okoli sebe čimveč azijskih svobodnih republik, da za smrti udarec zapadnim velekapitalističnim državam. Kaj dobrega se iz tega ne bo izcimilo, kajti azijske države imajo tudi svoje namene in koristi.

Amerika

pridno ruje po Mehiki, Guatemali, Hondurasu itd., da te dežele gospodarsko čisto podjarmi. Evropo si je itak že podjarmila in si jo bo še bolj. Francija je v svrhu dviga franka dobila od Amerike posojilo pod pogoji, ki pomenijo kontrolo Amerike nad Francijo. Amerika in Anglija delata skupaj, da zavladata ves zapad. Imata pa obe velike in hude sovražnike.

Drobiž.

V Turčiji so uvedli splošno žensko volivno pravico. So torej veliko bolj moderni nego država SHS. — Tudi Madžarska je zlezla pod kontrolo angleških, ameriških in francoskih bank kakor avstrijska republika. —

Kriza

je težka zlasti, ker mora biti do 1. aprila sprejet državni proračun. Na to je računal Pašić, ki hoče vladarja prisiliti, da mu poveri sestavo volilne vlade. Po Pašičevem računu opozicija ne bo mogla sprejeti pravočasno proračuna, ki se pa more podaljšati za 4 mesece le za slučaj volitev. Te volitve naj bi vodil Pašić in si na svoj balkanski način izvojeval večino. To je račun, toda račun brez krčmarja.

Nova vlada.

Dasi je dobil prvi mandat za sestavo nove vlade zopet Pašić, je gotovo, da bodo vsi njegovi poizkusi brezuspešni in bo po vsej verjetnosti sestavil vladu g. Ljuba Davidovič, predsednik Demokratske stranke. Dogodki se hitro razvijajo in bo morda, ko hoste to brali, vlada že sestavljena.

Združeni velesrbi

hočejo na vsak način preprečiti načrt opozicijskega bloka. Pašić je povabil šefe drugih strank na razgovor za sestavo nove vlade, ki bi nadaljevala delo na podlagi senžermenske pogodbe, ki nas prečane smatra za anektirane (podjarmljene). Pribečević in dr. Žerjav z vsemi slovenskimi liberalci sta proti vladi opozicijskega bloka in povdarjata še vedno, da sta samo za centralizem in centralistično vladu. Pribečević in Žerjav pomagata Pašiću.

Srbski zemljoradniki.

ki so spočetka sklenili podpirati opozicijski blok in celo vstopiti v njegovo vladu, so tudi začeli omahovati, češ

F. M. Dostojevskij:

(Dalje.)

Mlada žena.

»Ne pojdi več k njemu! Zakaj bi šla k njemu?« vpraša Ordinov, čeprav si ni bil na jasnem, kaj pravzaprav govori.

»Zakaj sem prišla k tebi? Vprašaj me: ne vem... Toda on mi vedno govori: moli, moli, moli! Včasih stojim v temni noči in molim dolgo, cele ure. Dostikrat me premaga spanec, pa me strah spet zbudi in potem se mi spet zazdi, da se okoli mene dviga temna nevihta in mi grozi z nesrečo, da me hudobni duh hoče usmrtiti in pogubiti, da si ne morem nikakor pomagati in me tudi nikdo drug ne more rešiti obupa. Moja duša se bo sama uničila in zdi se mi, da se bo vse moje življenje izjokalo v solzah... Takrat začnem znova moliti in molim, molim, dokler mati božja ne pogleda namen bolj ljubeznjivo. Potem vstanem in grem napol mrtva k postelji, toda dostikrat v molitvi zaspim pred sveto sliko. Zgodi se včasih, da se potem on vzbudi in me pokliče... potem me boža in tolaži in miri... in postane mi zopet laže. Da, naj pride kakršnakoli nesreča, poleg njega se ničesar več ne bojim. On je močan! Njegova beseda je velika!«

»Toda kaj, v čem je tvoja nesreča?« vpraša Ordinov drhteč, z obupom v srcu.

Jekaterina prebledi. Pogleda ga kakor na smrt obsojena in kakor da ni upanja, da bi naša pomiloščenje.

»Jaz... jaz sem prokleta, jaz sem rabeljska duša.

moja mati me je prokleta! Jaz sem ubila svojo lastno mater!«

Ordinov jo objame brez besede. Drhteč se privije ona k njemu. Čutil je, kako ji drhtavica stresa vse telo kakor bi se duša hotela osvoboditi tega telesa.

»Jaz sem jo spravila pod zemljo,« reče ona, popolnoma premagana od spomina in razburjenja — in zazdi se ji, da še enkrat doživlja to, kar se je dogodilo in kar se ne da popraviti, kar je minilo in se ne povrne več. — »Hotela sem to že davno povedati, toda mi je on vedno prepovedoval, včasih s prošnjami, včasih z očitani ali pa z jezimi besedami. Včasih me pa sam spominja tega kakor da bi mi bil sovražnik in nasprotnik. In meni je vse to vedno, in tudi nočoj, zelo mučno... Poslušaj me, poslušaj! To je že davno, davno minulo, sploh ne vem, kdaj je bilo, in vendar stojim pred menoj kakor da je bilo včeraj, kakor sen pretekle noči, ki je to jutro težil moje srce. Trpljenje podaljša čas dvakrat. Sedi sem, sedi, povedala ti bom vse svoje trpljenje — prekolni me, ker sem že prokleta... Zaupala ti bom vse svoje življenje...«

Ordinov jo je hotel ustaviti, ji hotel zabraniti, da govori, toda ona sklene roke, kakor da ga hoče zarotiti pri njegovi ljubavi, da jo vseeno posluša, in potem nadaljuje v še večjem razburjenju. Njeno pripovedovanje je bilo razburjeno in pretrgano, njen glas je izdajal vihar, ki je besnel v njeni duši, toda kljub temu je Ordinov razumel vse, ker je njeno življenje postalo njegovo življenje in njeno trpljenje njegovo trpljenje. Zdelo se mu je, da zopet vidi pred seboj svojega sovraž-

nika. Sovražnik je rasel pred njim z vsako njeno besedo in postajal čedalje razločnejši in zdelo se mu je, kakor da mu z neizmerno močjo stiska srce in da se vrh tega roga z zaničljivimi in premehljivimi besedami njegovega gujevu. Kri mu začne kipeči in s silo prodre v njegove misli in zanese vanje zmešnjavo. Bilo mu je kakor da zoperni stavec naglo vstaja iz svojega spanja (Ordinov je bil zbujen) in da stoji fizično pred njim.

»Bila je noč kakor danes,« začne Jekaterina, »samo mnogo temnejša in strašnejša in veter je žvižgal po našem polju kakor nisem še nikdar slišala... Ali se je že v tej noči začela moja propast?... Pred našim oknom se je podrl hrast in padel. Vem še, da je star berač, ki je vedno zahajal k nam — to je bil že star, zelo star človek — pripovedoval, da se spominja tega hrasta še iz svojih otroških let; da je tedaj bil ravno tako velik kakor takrat, ko ga je zrušil vihar. Te noči (spominjam se tega kakor da se je to danes zgodilo) je razbil vihar očetove ladje na reki, in ko so ribiči pritekli k nam — stanovali smo pri tovarni — tedaj je oče poletel k reki, čeprav je bil bolan. Medve sva ostali sami, mati in jaz. Sedeli sva oblečeni v sobi, jaz sem dremala, toda mati je bila tako žalostna in je tiho jokala in jaz sem vedela, zakaj joka. Ona je šele pred kratkim vstala z bolniške postelje, še je bila popolnoma bleda in vedno mi je govorila, da ji moram sešiti mrtvaško srajco... Nenadoma, okoli polnoči čujem: nekdo trka na vrata. Jaz skočim na noge, vsa kri mi udari v srce, mati zakriči od strahu... Nisem gledala nanj, bala sem se, toda vzela sem svetilko in mu šla odpirat... (Dalje prihodnjich.)

da gre za interese **Srbov**. V zemljoradniškem klubu je tudi g. **Pucelj**.

Radić

od časa do časa izjavi kako neumnost o republikli in volitvah in s svojo nepremišljenostjo silno otežuje delo bloka. Predvsem zahteva Radić nove takojšnje volitve.

Uspehi SLS

so v tem boju tako veliki, da bodo tudi največjemu nasprotniku očitni. Kar se ni posrečilo nikomur drugemu, to je izvršil dr. Korošec, ko je po enoletnem delu spravljal Radićevo stranko na pot edino prave borbe v parlamentu. **Revizija ustave in naša avtonomija** je z zrušenjem Pašičeve vlade stopila zopet v ospredje političnega življenja. **Korupcionizem** je ta kriza zadala silen udarec. In, da so se slovenski liberalci v tem boju odkrito morali izjaviti za velesrbe in centraliste celo proti volji strankinega načelnika g. Davidoviča, tudi to je uspeh. Ne bodo mogli več v kalnem ribariti.

Jugoslovanski klub,

ki se najaktivneje udeležuje boja za zrušenje sedanjega režima, pa ni vsled tega niti najmanj popustil s svojim delom v parlamentu. Njegovi poslanci v proračunski debati ostro bičajo vladu, ki v zadnjih zdihljajih dela nove krivice našemu ljudstvu. Pri proračunu finančnega ministrstva je govoril dr. **Kulovec** proti krivičnemu odmerjanju davkov in zlasti povdarjal: Največja krivica pri odmerjanju davkov pa je razvidna iz razmerja med direktnimi in indirektnimi davki. Devet desetink državnih dohodkov izvira iz indirektnih davkov. Te indirektni davke pa plačujejo v pretežni večini gospodarsko šibkejši sloji, ki morajo trdo delati, da si zasigurajo svoj obstanek, medtem ko se z direktnimi davki obdavčujejo oni, ki so manj premožni. Velike banke in velepodjetja svoj denar, svoje faktično stanje skrivajo v svojih bilancah in se jim ne more priti do živega. Malim, šibkim gospodarskim slojem, ki ne morejo prikriti svojih dohodkov, pa se navija davčni vijak in iztisne iz njih vsak vinar.

Poslanec se je v svojem govoru zavzel tudi

za delavstvo monopolske uprave,

ki dela ogromne dobičke, svoje delavstvo pa plačuje tako slabo, da ne more niti živeti niti umreti. Z ozirom na tako postopanje vlade tudi privatni kapitalisti svojo delavstvu plače znižujejo. Tobačno delavstvo se je že nešteto obrnilo na vrhovno upravo s prošnjo, da bi se izboljšale in uredile plače, toda brez vsakega uspeha. Poslanec zahteva, da se tej zahtevi vendar že ugodijo in plače čimprej regulirajo.

Za slovenske izseljence

sta govorila poslanca **Gostinčar** in **Škulj**. Gostinčar je napadel centralizacijo in korupcijo izseljeniških uradov. Zahteval je, da se kontingenti izseljencev razdele po okrajih, da se poskrbi za varstvo izseljencev na potu in v državi kamor potujejo. Kot vzgled nepravilnega ravnanja, je navedel poslanec slavnega **Kristana**, ki svoj komisariat tako dobro opravlja, da niti ministrstvo ne ve, kaj dela.

Zakaj so delavci nezadovoljni.

Danes vlada med tistimi, kateri imajo opraviti z delavci, splošna misel, da v sedanjih časih delavstvo preveč zahteva, da so njegove pritožbe po večini neupravičene, skratka: delavstvo je docela materialistično navdahnjeno. To očitje ni naperjeno samo zoper socialistično svobodniško delavstvo, ampak tudi proti kršč. soc. delavskim organizacijam.

Pravijo, da je danes v industriji in trgovini velika kriza. Treba je torej da delavstvo to upošteva in s tem računa. Ogromni davki, nezanesljiva valuta, neurejene notranje in zunanje politične in gospodarske razmere, vse to je za gospodarske kroge težko vprašanje. Delavci morajo to upoštevati in potrpeti.

Brez dvoma je to resnično in **delavstvo s tem tudi računa**. Ko bi delavstvo s temi razlogi ne računalo, imeli bi pač večje in hujše mezdne boje, kot jih imamo. Delavstvo ve, da je pri takih in podobnih krizah vedno tepeno. To pa zato, ker v takem hudem boju nima odkritosrčnega prijatelja razum svojih organizacij, katere so pa po veliki večini finančno prešibke, da bi nudile svojim članom zadostno pomoč.

Delavstvo je nezadovoljno, ker je samo prešibko, odkritosrčnih prijateljev, na katere naj bi se naslonilo v takih hudih časih, pa ni.

Za delavstvo je ta zavest nemoči težka preizkušnja, ali najtežja ni. Najtežje je za delavstvo zavest **neustalnosti** dela in njegovega zasluga.

Na drugem vseslovenskem delavskem shodu v Preski leta 1907. je naš rajni Krek med drugim tudi to žalostno resnico **močno** povdaril. Delavec je tudi danes še samo kapljica na veji, in kakor hitro potegne nekoliko hujša sapa, pade.

Nesigurnost zasluga in s tem ogroženje njegovega obstoja to je največje zlo, je rak rana in vzrok nezadovoljnosti. **Zasigurajte delavstvu stalni zaslug, pa ste odpravili glavni vzrok nezadovoljnosti.**

Nastane pa vprašanje, kako odpraviti to največje zlo? Gospodarsko in industrijsko podjetje, ki zaide v krizo, mora imeti tukaj proste roke, v takih časih ni drugače, da se nekaj delavstva odpusti. Brez dvoma. Ampak, kako se delavstvo odpušča? Navedimo konkreten primer: Podjetje mora odpustiti nekaj uslužbencev vsled pomanjkanja dela. Po zdravi pameti bi moralo odpustiti tiste, kateri so zadnji vstopili v službo in pa najmlajše. Pa ravno narobe se dogaja. Odpuščajo se možje, ki imajo že službena leta za sabo in družinski

očetje. Ali pa se tudi zgodi, da se tak v podjetju izgaran delavec kratkoma z ničevim izgovorom potisne na cesto in se takoj najame mlajša moč. Tako se godi. In to niso samo izjemni slučaj, ampak je **sistem**.

Tu je vir nezadovoljnosti in nezaupanja. Tako postopanje z delavstvom pa ni socialno in ker ni socialno, **tudi ne more biti krščansko.**

Delavstvo ima pravico do človeka vredno življenje in je tu, da dela, mora pa imeti tudi zasigurano delo in pa delu primeren zaslužek. Delavec ima tudi pravico, da ima družino, zato se mora družinski oče — delavec primerno varovati pred drugimi mlajšimi, ki še nimajo svoje družine. To je zahteva kršč. pravičnosti.

Če se delavstvo bori za svoj obstoj, to še ni noben materializem. Delavstvo ne bo odnehalo od tega boja; zato ne, ker je v vsakem podjetju, pri katerem je zaposleno, velik del njegovega življenja, mesa in krvi, potu in znoja.

Tako postopanje z delavstvom je pa kakor brezžični brzojav, ki valuje in valuje od delavca do delavca in ruši zaupanje v tiste kroge, ki imajo moč nesocialno postopanje z delavstvom ustaviti.

Strokovna zveza.

Tobačni delavci.

24. t. m. je referent gospod Lotrič v Ljubljani klical k sebi zastopnike obeh organizacij in jim pripovedoval, kaj vse da je naredil. Za splošno delavstvo ni vedel drugega, kakor da je nekoliko obrazložil še nepotrjeni, ter tudi ne najboljši delavski pravilnik. Vse drugače pa se je laskal socialističnemu odboru, ki skoraj ves obstoji po večini iz samih profesionistov. Če upoštevamo še par članov, pa je vsa ta organizacija pri kraju. Profesionistom pa je pravil, kako dobre plače, da bodo imeli ter še več drugih prednosti. Vse to je Vodecova po običajni navadi povedala na prošnjo delavstva v nekem oddelku. To je profesioniste tako razkačilo, da so jo po lep bratski navadi povabili k. g. ravnaetlju, da se je morala tam zagovarjati za to, ker je govorila le čisto resnico. Seveda Vodecova jim je trn v peti, ker je delavstvu naznanila vse prihodnje dobrote profesionistov, ki jih sedaj ne bodo mogli mirno uživati. Ona pa tudi profesionistom ne pustil cigaret rekvirirati. Kedo bi se ne jezil na tako hudobnico? Dalje prihodnjic.

Papirniški delavci.

Vevče pri Dev. Mar. v Polju. Veliki z bombastičnim besedilom tiskani lepaki so oznanjali delavstvu v Vevčah, da se vrši v nedeljo 16. t. m. shod v eni tukajšnjih gostiln in da ga sklicuje Neodvisna zveza kemičnih delavcev Jugoslavije. Ker je bila zahrbtnost, s katero so hoteli sodrug v kalnem ribariti velika, je opozorilo načelstvo naše skupine svoje organizacijske zaupnike na ta shod, naj se ga udeležijo. — Da se je pa kršč. socialno delavstvo udeležilo v tako velikem številu shoda kaže, kako je zavedno in disciplinirano. Sodrugi so spravili iz vseh vetrov natančno šteto, 17 oseb. Ker nismo imeli namena shoda preprečiti, smo opustili volitev predsedstva, nakar je nemoteno sodrug Makuc govoril o brezposelnosti v državi (ker je videl, da ne govori sodrugom) še dokaj stvarno, ker pa je le eno in isto ponavljal in uhal na politiko, so naši člani postajali neurni in zahtevali besedo, nakar sta govorila naša predsednika strokovne in politične delavske zveze, ter ovrgla nekatere stavke sodruga Makuca, kar je izvajalo veliko odobravanje. Ko so sodrug uvideli, da mirno ne gre več naprej, so hoteli z zadnjim šlagerjem, z resolucijo. — Da se ne bi napak razumelo, smo povdarjali, da smo za resolucijo, da bomo pa glasovali le, če se sprejme dostavek. »Na shodu je v večini navzoče kršč. soc. delavstvo« (o čemer se je tudi vladni zastopnik prepričal). Ker tega stavka niso hoteli sprejeti, je pozval predsednik naše skupine člane na demonstrativen odhod. Med velikanskim navdušenjem se je to zgodilo in tako se je ta shod sam razbil, ker so ostali samo prazni prostori. Pevski zbor naše Delavske zveze je pri tej priliki krepko zapel Slovenac i Hrvat. Tako so komunisti za eno blamažo bogatejši. Resno pa svarimo ljubljansko vodstvo neodvisne zveze, da naj ne prireja v našem enotno organiziranem kraju javnih shodov. Če se je ljubljansko vodstvo dalo enkrat navleči od par vevških sodrugov naj v drugič ne hodi v žerjavico. Naše 500-člansko organizirano papirniško delavstvo je že davnej spoznalo, kje je iskati rešitve, kje in kdo mu reže kruh. Ako Vam je res (kakor je govoril sodrug Makuc) samo do enotne fronte proletarijata, potem pokažite ne samo v besedah ampak v dejanju, ker vas v to enotno fronto vabimo že 2 leti. Vidimo pa, da se vam gre za vse kaj drugega. E sodrug, razne volitve se bližajo, zato je treba kanonov in postojank. Toda Vevška papirnica je že pod hribom zadekana.

Rudarji.

Zabukovica. Naša skupina strokovne zveze rudarjev je imela v nedeljo dne 16. t. m. svoj letni občni zbor. Poročilo načelstva je bilo z odobravanjem sprejeto, zlasti poročili blagajnika in tajnika sta bili sprejeti z velikim pritirjevanjem. Tajništvo je razposlalo na razne oblasti 307 prošelj in med temi je bilo 186 ugodno rešenih. V novi odbor so bili izvoljeni: Oblak Franc, predsednik; Cizej Anton, podpredsednik; Uranjek Jakob, tajnik; Poteko Andrej, blagajnik; Zupan Matevž, Kisovar Franc, Vasle Miha, Potočnik Franc in Cizej Anton, zaupniki. Izredno zanimanje za občni zbor, polnoštevilna udeležba in izvolitev naših agilnih tovarišev v novi odbor nam jamči, da bo skupina tudi v prihodnje dobro delovala. Soglasno smo sklenili, da mora biti vsak član naročen na »Pravico«, da morajo biti redni mesečni sestanki vsega članstva sicer pri tovarišu blagajniku, Poteku Andre-

ju v Grižah. Penzionist Vrečar Simon se je v imenu vseh tovarišev zahvaljeval za dobrotvorno delo skupine za uboge upokojece. Ob krasnem razpoloženju je tajnik Uranjek zaključil občni zbor.

Trbovlje. Vsem skupinam in plačilnicam! V zadnji številki »Pravice« smo poročali, da se vrši II. redni občni zbor Zveze rudarjev dne 6. aprila t. l. Opozarjamo vse skupine in plačilnice, da sigurno pošljejo na ta občni zbor svoje delegate — glej pravila paragr. 13. Občni zbor se prične ob 10. uri zjutraj. Načelstvo JSZR.

Trbovlje. V nedeljo dne 16. marca t. l. se je vršil redni letni občni zbor Strokovne zveze rudarjev skupine na Trbovlje. Iz zelo obširnega letnega poročila, katerega je podal stari odbor, se je razvidelo, da je skupina v pretečenem letu zelo napredovala, ter dvignila ugled organizacije. Celokupni občni zbor je pohvalil delovanje prejšnjega odbora in mu izrekel absolutorij. Nato se je vršila volitev novega odbora v katerega so bili izvoljeni sledeči tovariši: Križnik Filip načelnik, Zajc Viktor namestnik, Renko Miloš tajnik, Ban Pavel namestnik. Zupan Franc blagajnik, Kapl Matija namestnik. Revizorja: Biderman Miha, Dimnik Jože. Odborniki: Roškar Jurij, Prašnikar Jože, Jurkovič Alojz in Skalička Franc. Novoizvoljeni odbor se je sestavil iz najbolj agilnih tovarišev, kateri si je vzel v nalogo, da dvigne našo Strokovno zvezo, ki temelji na krščanskih načelih, da bode najzvarnejše procvitala. Pošteno hoče zastopati in braniti vse trpeče tovariše, to je geslo novega odbora.

Tovarniški delavci.

Tržič. Kriza v usnjarski industriji traja dalje. To pa po krivdi prevelike podjetnosti gospodarjev, kateri čakajo, kedaj bodo cene surovim kožam padle za 50 %, cene izdelanemu usnju pa ostale iste, ali pa se celo zvišale. Tako gospodarstvo je samo špekulativno, škodljivo narodnemu in splošnemu gospodarstvu in zato tudi obsodbe vredno.

Stagnacija je tudi v belilnici tržiške predilnice. Dobimo pa novo čevljarsko podjetje. Tvrdka P. Kozina začne obratovati v nekdanji tovarni Müller & Gocken, v kateri bo zaposlila delavce iz svoje tovarne pri kodvoru.

Društvo diplomiranih babic v Sloveniji

opozarja vse one članice, ki se še niso naročile na »Pravico«, naj to nemudoma store, ker je sicer to **zadnja številka**, ki se jim še dopošlje. V dolžnost naj si šteje vsaka članica, da se naroči na list, ki se tako krepko poteguje za naše koristi. Uprava lista nas tudi naproša, da opozorimo članice, da naj nikar ne pošiljajo članarino po položnicah, ki so priložene samo za naročnino; naročnine pa naj nikar ne pošiljajo društvu. S tem enako kot drugim napravljajo samo nepotrebno delo. **Naročnine na naj se pošilja upravi »Pravice«, članarino pa društvu.**

Za invalide!

Poslanec Gostinčar je na svoje tozadevno vprašanje dobil od ministra za socialno politiko tale odgovor:

Na Vaše vprašanje od 28. II. 1924, katero mi je izročila narodna skupščina z aktom br. 5725 od 1. marca t. l. mi je čast odgovoriti sledeče:

Na podlagi rešitve ministrskega sveta br. 38652 od 13. aprila 1923 v zvezi čl. 25. zakona o proračunski dvanajstinalah so ustanovljene posebne invalidske komisije z nalogo, da izvrše revizijo vseh invalidskih podpor, kakor tudi osebnih invalidskih podpor tako tudi družinskih, umrlih in pogrešanih vojakov. Kako se mora ta posel izvršiti, regulira pravilnih br. 71170 od 6. julija t. l. katerega je predpisal ministrski svet na moj nasvet, broj 71718 od 13. 7. 1923 za izvršitev gori omenjenega rešenja ministrskega sveta.

Na podlagi omenjenega zakonskega predpisa je naloga imenovanih komisij, da po vseh tistih rešitvah, katerih se nadejajo, da so nepravilno in protizakonno izvršene, ukinejo izplačevanje prisojenih podpor in zmanjšajo procenat pridobitne nesposobnosti pri invalidih, ako doženo pri pregledu, da je ta procent odreden višje, kot pa invalidu dejansko pripada.

Rešitve posebnih invalidskih komisij, po katerih se podpore ustavljajo, pregleduje v drugi in zadnji instanci posebno invalidsko sodišče, ustanovljeno pri našem ministrstvu na podlagi istega omenjenega zakonskega predpisa. Tako, torej rešitve komisij, s katerimi se ustavljajo podpore, niso izvršljive.

Te posebne invalidske komisije torej z ozirom na navedeno niso pristojne in tudi ne pooblaščen, da bi z enim samim zakonskim predpisom procenat povečavale, marveč se ta procent more povečati edino in izključno samo po rednem zakonskem postopku v zmislu čl. 120 pravilnika za izvrševanje zakona o začasnih pomočih invalidom od 28. 12. 1921, ki se glasi:

»Invalidi, ki so že bili na komisijsko zdravniškem pregledu se morejo v zmislu uredbe o splošnem pregledu invalidov ali po tem zakonu ponovno javiti za pregled, kadar se more po uverjenju državnega zdravniškega dognati, da je poškodba ali bolezen, radi katere so bili proglašeni za invalide, se poglobila ali pa, da je nastala komplikacija, radi katere bi se mogla njim pri ponovnem pregledu priznati višja delanezmožnost, kakor je bilo to priznано od prejšnjega komisijskega pregleda.

V očigled tem dejstvom ne delajo komisije nobenih krivic, ako ob priliki revizije in pregleda invalidov povečavajo procent nesposobnosti v korist invalidov, ker to niti po obstoječih zakonih tega delati ne smejo, ker nimajo za to zakonske pooblastitve.

O stvari bomo še spregovorili!

Dopisi.

Črna pri Prevaljah.

Sprejmite v »Pravico« nekaj novic iz najsevernejšega kraja naše države, namreč iz Črne v Mežiški dolini. Kakor je gotovo že javnosti znano imajo v Mežiški dolini s par izjemami vse občine socialni demokrati Bernotovega kova v rokah. Posrečilo se jim je pri zadnjih občinskih volitvah, da so si s pomočjo tukajšnjih kmetov in pa grofovskih najemnikov pridobili večino. Ob ljubljali so vse mogoče, kako bodo skrbeli za kmete in delavce, a sedaj, ko so gospodarji v občini, pa ravno toliko storijo v prid kmetkega in delavskega ljudstva, kakor so pred prevratom storili njihovi predniki — nemškutarji. Samo ta razloček je, da sedanji g. župan hodi na šnit, a prejšnji je hodil v šolo otroke ponemčevati.

Ker se je ljudstvo že naveličalo sedaj socialističnega evangelija, jo je pa mahnilo v drugi tabor. Pred letom si videl na tukajšnji pošti kar cele kupe »Napreja«, a sedaj ga že »Jutro« prekaša. Tukaj se torej vidi, kako nezavedno je še ljudstvo v tem kraju. Pomislite! »Jutro«, ki je glasilo najgrše bančne skupine, glasilo trboveljske družbe, glasilo slovenskih framonov in čifutov, to »Jutro« bero ubogi nezavedni delavci. O ko bi ti reveži vedeli, kako si kopljejo svoj lasten grob. Ali ne veste vi trpin, da za nas ni mesta drugje, kot v krščanskih organizacijah. Spreglejte že vendar!

Trbovlje.

Od zadnje stavke sem je postalo veliko rudarjev, zlasti onih, ki so bili organizirani pri takozvanih »neodvisnih« popolnoma brezbriznih. Ako vprašate tega ali onega zakaj ne pristopi k kakšni strok. organizaciji, odgovorijo: »Preje so nas za nos vlekli ti ljubeznivi policajpatrijoti, potem pa Hlebeci, Žorgati, v naši dolini pa cvetke kakor so bile Šalamon, Pristav in drugi njim sorodni bratci. Obljubljali so nam zlate gradove, na shodih pa agitirali za stavko, samo da nas vržejo še v večji propad, — kar se je tudi zgodilo. Sami so pa hodili oblečeni kakor baroni. Povsod slišiš tudi, da je bila najbolj poštena organizacija strok. zveza rudarjev, da je ona med stavko delila podpore vsem, ki so se oglasili pri njej. Če se bom dal organizirati, se bom organiziral edino le v tej organizaciji. Vendar sledi takemu odgovoru malo dejanj. Zaponni si sotrpini: Geslo tistih, ki so v propadli bitki zginili kakor kafa, je bilo: Čim bolj bodo delavca trpinčili in izkoriščali, tem bolje za nas: vse njihovo delovanje je bilo v tem pravcu usmerjeno. Tako brezvestno delati pa zmore samo tisti, ki stojijo na temelju materializma. Komu je tak človek odgovoren — nikomur! Rudar sotrpini, torej ti priznaš poštenost strok. zveze rudarjev. Nehote se vprašam po vzroku. Na kratko ti bodi povedano: Naši voditelji delajo za dobrobit delovnega ljudstva in izpolnjujejo samo to, kar velevala krščanstvo. Da smo pa na pravi poti, o tem pričata tudi danes najbolj znana voditelja angleške delavske stranke, Mac Donald in Henderson. Ta dva sta zadnjič javno izpovedala, da tiči rešitev socialnega vprašanja samo v krščanstvu. Gotovo ne bo nobeden trdil, da sta ta dva voditelja »klerikalca«. Zategadelj ne odlašaj, pristopi k strok. zvezi rudarjev. V njej boš našel vse to, kar zahteva pravica in poštenost in ako boš sam stal na braniku pravice, ne boš razočaran. Zaponni si: »Sloga jači, nesloga tlači!« Naj živi strok. zveza rudarjev in vsi tisti, ki ljubijo poštenost in pravico. Rudar iz trb. doline.

Trbovlje.

Dne 20. t. m. so sklicali javen shod tuk. sociji Bernotovega kova. Na tem shodu je klobasaril g. Krušič o zadnji stavki rudarjev. Mi bi se s tem ne pečali, če ne bi ta sodrug na tak umazan način zavijal resnice in ljudi obrekoval, katerim on ni vreden, da bi jim znažil čevlje. Čujte, kaj je ta mož pravil: »Mi bi — rudarji — več dosegli, če bi Jug. klub ne vložil interpelacijo na ministra šum in rud, dalje Bernotovi socialisti bi potem II. skupine več izvojevali od trb. družbe, nego to miloščino, katero je rudarjem sedaj podelila družba. Torej po mnenju dičnega sodruga bi morali poslanci Jug. kluba ponizno vprašati sodruga Krušiča za dovoljenje, potem bi šele šli in vložili interpelacijo na pristojno mesto — razume se — ako bi to ta patrijot dovolil. Nadalje so naši poslanci s svojo interpelacijo — tako je bilo razumeti — rudarjem samo škodovali! Če bi pa poslanci roke križem držali, potem bi lahko ti čevlečki zopet čez nje udrihali, da se za rudarje ti klerikalni poslanci ne brigajo. Vprašamo sodruga, kaj je on storil v prid stavkočim rudarjem, kdaj se je kot delegat del. zbornice zavzel za rudarje? Že v stavki je dezertiral s svojo koritarsko četo. In zakaj? Samo, da bi se ne zameril gos. trb. demokratom in ker je on — kakor vsi ostali od Kristana navzdol navajen na miloščino. Po Žerjavovi zaslugi sedi v Del. zbornici, zato pa mora paziti, da tega gospoda ne razžali. Naj še to omenimo. Obregnili se je sodrug tudi na delavnega poslanca Kremžarja. Mož je najbrže že pozabil na nečuten škandal, ki ga rudarji nikdar ne bodo pozabili. Poslanec Kremžar se je obrnil na socialističnega voditelja Divaca naj bi tudi on — Divac odnosno ostala socialistična poslanca podprl interpelacijo Jug. kluba. Toda socialist Divac je to odklonil, češ da bo itak nastopil za rudarje, ko pride interpelacija na dnevni red. Ko je pa prišla interpelacija na dnevni red, ni držal rdečkar Divac besede, temveč junaško molčal. — Proletarec, kdaj se boš rešil teh ljudskih pijavk.

Hrastnik.

Ker je prineslo »Jutro« dne 14. III. 1924 poročilo, kakšen uspeh je prinesla prireditelj rudniških nameščenec v gmotnem kakor moralnem oziru, si dovolimo sledeči dodatek. Najprej omenimo, da je društvo rudniških nameščenecv demokratska organizacija, čeravno se skri-

va pod plaščem nadstrankarstva. Prvi moralni uspehi so se pokazali, ko so se zbrali člani tega društva in učitelji iz tabora »uju« dne 7. t. m. v gostilni konz. društva. Ko so bili že tu do nezvesti od šampanjca pijani, so šli v gostilno »Pintar«. Ker imamo v Hrastniku več naprednih društev kakor: Sokol, glasbeno društvo svoboda itd., ni čuda, če naša polinteligenca tako napreduje, da se potem v službi s stolom pretepa.

Hrastnik.

Našim »vrlim naprednjakom« je neki dopisnik v zadnji številki »Pravice« pošteno zakuril. Lekcija je bila huda, a zdrava. Prav je, da se početje naših naprednjakov razkrinka in razodene javnosti, kajti njih početje presega že vse meje in če bo šlo tako naprej, pardon — nazaj, bo naša mladina popolnoma pohujšana, ker že sedaj, žal, več ve, kakor ji je treba. Seveda skušajo naprednjaki vse to prikriti in zamolčati, ker se bojijo klerikalnega zmaja, ki jim večkrat stopi na prste in marsikaj lepega in čudovitega pove, kar bi ne smeli drugi vedeti. Vse pride sčasoma na dan, kajti božji mlini meljejo počasi, pa gvišno. Tako tudi naše »naprednjake« od časa do časa oplazi rep klerikalnega zmaja.

Dev. Marija v Polju.

Maž v fraku, predsednik neodvisne strokovne organizacije v Vevčah je pred kratkim nekako takole govoril: »Zahvaljujem se Vam vsem sodrugom in sodružicam neodvisne delavske stranke Jugoslavije in se Vam zahvaljujem za tako obilno udeležbo vseh 17 na protestnem shodu pri Plevniku v Vevčah. Že naprej Vam obljubljam, da bom takoj, kakor hitro pridemo mi komunisti in samostojni levski liberalci v občinskem odboru do časti in slave, bom takoj odpravil brezposelnost in vso nadlogo. Svobode bo na kupe in mernike. Vsak pustni torek bomo lahko vsi neodvisni šli v frakih in cilindrih kot maškare po naših ulicah. Jaz sem že letos to čast imel, toda moral sem plavega narediti, če sem si hotel to privoščiti. Ko bom pa jaz oblast imel v rokah, bomo pa vse take »šihete« plačali. Torej le korajžo! Živel razredno zavedni proletarijat!«

Iz Zagorja ob Savi.

Bič, ki ga je spletna trb. prem. družba med stavko za ubogo rudarsko paro, je začel pridno žvižgati po hrbtih delavstva. Razni »štajgerčki« in vse kar se ne umaže in ne poti od dela, je proti trpinu. Šikane in kazni so na dnevnem redu. Delavec je brez zaščite. Takozvani delavski zaupniki so danes v revirjih brez moči. Komaj, da jih posluša g. ravnatelj, ne uboga jih ne. On je v svojem delovanju neomejen. Kaj zakon, sila je nad njim! Ko so prejšnja leta odhajali fantje pobijati makedonske uši in poslušati surove kaplarje, se jim je čas vojaškega službovanja štel za dopust. Sedaj to ne drži in če si odkar si pustil šolo, že dela v rudniku. To je najbrž kaznen, ker si šel — primoran k vojakom. Živel pošten boj! Živela organizacija, ki jo ne bo udušila in ne strla reakcija. Organizirajte se v krščanskih organizacijah!

Odkod naše gibanje.

Debele knjige bi lahko napisali in še ne bi odgovorili na to vprašanje izčrpno, kajti živimo v dobi, ki nas ne more zadovoljiti skoro prav v nobenem pogledu, ko se okrog in okrog nas godijo krivice, ki kričijo do neba, ko se teptajo najprimitivnejše človeške pravice pred našimi očmi okrog in okrog nas v blato.

Vsaka socialna skupina, pa naj bo to cel narod ali pa samo gotov stan ali celo samo gotova politična stranka, ima glede obstoječega stanja svoje posebne nazore in zahteve, ki se včasih krijejo z napor in zahtevami ostalih narodov, stanov ali strank, včasih jim pa tudi nasprotujejo vsaj v gotovih pogledih.

In tak poseben stan, ki ima svoje posebne težnje in zahteve, docela različne od drugih stanov, je tudi delavski, kajti nihče ne bo trdil, da je nam v korist to, kar je v korist delničarjem bogatih bančnih ali industrijskih podjetij. V tem pogledu si stojita že od nekdaj nasproti dva velika socialna razreda, to so bogataši (kapitalisti) ali oni, ki posedujejo proizvodna sredstva ter delavci (proletarci), to so oni, ki za te bogataše garajo proti gotovi odškodnini ali mezdi, s katero se preživljajo. Vsako zvišanje plač ali skrajšanje delavnega časa je v korist delavca, a obenem v škodo bogataša. Iz tega bi se dalo na prvi pogled sklepati, da si stojita tu nasproti samo dva stanova, to sta delavski in kapitalistični, radi česar bi n. pr. zadostovali tudi samo dve politični stranki, ena delavska in ena kapitalistična, ki bi se borili za premoč.

Vsi kapitalisti v en tabor in vsi delavci v enega, med obojimi pa neizprosni boj.

In vendar temu ni tako, kajti na eni strani je mnogo stvari, ki so n. pr. v enako korist vsem slojem in na drugi strani je mnogo stvari, glede katerih se tudi pripadniki k enemu stanu ne morejo združiti. Vzemimo le šolstvo. V korist kapitalistov in delavcev je dobro šolstvo, kajti čim bolj izobražen je delavec, tem več in tem boljše lahko tudi naredi, zato bodeta v izboljšanju šolstva lahko korakala oba razreda tudi vedno vzajemno roko v roki. Pogosto pa ne morejo in zato v resnici tudi ne gredo niti pripadniki istega stanu skupaj. Vzemimo le vprašanje načina izboljšanja sedanjega nezadovoljivega stanja. Del delavstva je mnenja, da more izboljšati sedanji položaj le splošna revolucija, ki bi z ognjem in mečem uničila sedanji krivični družabni red ter pripomogla delavstvu do nadvlade in s tem do pravice, drugi del je pa zopet mnenja, da povzroča taka revolucija navadno le splošno gorje za vse, pač pa lahko pride delavstvo do vseh pripadajočih mu pravic tudi

mirnim potom s pomočjo primernih postav, ki naj se sklenejo v zaščito delavnih slojev.

Iz tega je torej že razvidno odkod v človeški družbi toliko političnih strank in načelno ter programatično različnih gibanj. Človek je misleče bitje s prosto voljo, zato je brezupna že sama misel da bi mogli kdaj trajno vsi stanovi ali pa celo vsi pripadniki enega samega stanu korakati v vseh pogledih kot strnjena celota k svojemu cilju, saj pogosto niti ti cilji niso enotni. Kolikor glav toliko misli, to je stara resnica, ki stopa v našem življenju zopet in zopet potrjena na dan. Kdor pozna življenje ter človeka in njegovo zgodovino pa tega dejstva niti obžaloval ne bo, saj ima nedvomno tudi svoje prednosti, kajti le v medsebojnem kresanju stanov, socialnih edinic in misli je napredek. Gre pri vsakem gibanju le za to, da si pribori toliko pristašev in s tem toliko zunanjo moč, da more izvajati vsaj soodločilen vpliv na razvoj dogodkov, kajti že s tem je dosežen velik del namena in cilja in že samo za to niso nobene žrtve prevelike.

Tedenske vesti.

Poslanci in advokati.

V italijanski fašistovski kandidatski listi za državni zbor, obsegajoči 379 mož, je profesorjev 29, državnih uradnikov 11, častnikov 17, med temi 8 generalov in 1 admiral, zdravnikov 7, inženirjev 4, pisateljev in časnikarjev 55, računarjev 3, organizatorjev 17, posestnikov 18, trgovskih izvedencev 22, raznih poklicev 29, advokatov pa kar 136.

Volivni sejm.

Rimski dnevnik »La Voce« piše, da je šel poslanec Giunta v Napoli za agitacijo. S sabo je vzel 200 milijonov lir. Mussolinijev tajnik Bianchi je šel v Kalabrijo. S sabo je nesel načrt za cesto do 1000 kilometrov in 500 milijonov lir.

Španski diktator proti delavstvu.

Primo de Rivera je izdal dekret, da se morajo vsa strokovna društva po celi Španiji razpustiti.

V Hamburgu

je ob priliki stavke pristaniških delavcev prišlo do krvavih spopadov. Pri tem je bilo več oseb ubitih in ranjenih.

Volitve

bodo v Franciji za državni zbor 11. maja. Število poslancev je 583.

Volitve

bodo za nemški državni zbor dne 4. maja. Stari državni zbor je razpuščen.

Volitve

bodo v Italiji dne 6. aprila.

Pri volitvah

v nižjo zbornico v Westminster Alibeju v Angliji je dobil konservativec Nicolson 8187, neodvisni kandidat znani Churchill 8144, delavski kandidat Bradway 6150, liberalce Docard pa 2091 glasov.

Pri občinskih volitvah.

ki bodo letos meseca maja v naših občinah, morajo na celi črti zmagati pristaši naše misli.

Čuden običaj.

Na grškem otoku Ciper imajo navado, da vselej, kadar se dete rodi, zakopljejo v zemljo vrč vina. Ko dete doraste in se mož ali ženi, odkopljejo vrč in dajo piti ženinu in nevesti, starešini in svatom.

Vojakom.

rojenim leta 1899 se je godila velika krivica. Ponajveč radi okupacije ali drugih javnih vzrokov niso mogli pravočasno odslužiti svoje vojaške službe. Tako so morali nekateri že 25 in več let stari šele v rekrute. Poslanec dr. Kulovec je dosegel, da so sedaj vsi oproščeni.

Za kardinala

bo imenovan zagrebški nadškof dr. Anton Bauer. Tako poročajo časopisi.

Štrajk za štrajkom

se vrsti na Angleškem odkar vlada delavska stranka. Zanimivo bi bilo za zakulisne vzroke teh štrajkov. Parokrat se je že izkazalo, da so pravi povzročitelji delodajalci kapitalisti sami. Oni hočejo na ta način izpodkoptati tla delavski vladi. Žalostno je le, da delavstvo naseda tem intrigam in samo ruši kar je zidalo. Gotovo, da delavska vlada vsled manjšine, ki jo ima v zbornici ne more uveljaviti v par mesecih celotnega programa in popraviti kar je v stoletjih zagrešila velekapitalistična vlada. Toda to še vsekakor ni povod, da jo delavci sami rušijo. Tudi nauk za nas.

Večje (papirnica).

Naša papirnica ima vkljub celoletnemu »jamranju« v letu 1923 Din. 3.478.672 čistega dobička. Naše podjetje zna »šparati«. Da je temu res tako, povesta lahko delavca Perčič Miha in Rozman Marija, katera za 40-letno službovanje ne dobita običajnega darila. Še več dobička bi bilo, ko bi se začelo varčevati ne samo pri malih temveč tudi pri »ta velkih«.

IZ UPRAVE.

Čenjene naročnike, katerim smo priložili položnice v 11. številki, opozarjamo še enkrat, da naj nemudoma poravnajo naročnino, da se jim list s prihodnjo številko ne ustavi. To velja zlasti onim, ki nam dolgujejo naročnino že za dalj časa nazaj. Mi moramo plačati tiskarni sproti vsako številko ter za to upravičeno pričakujemo od svojih naročnikov, da bo storil vsak svojo tozadevno dolžnost. Obstoj lista je odvisen le od redno plačujočih naročnikov!

Delavska zveza.

Dev. Mar. Polje.

Naša Okrajna Delavska zveza priredi v nedeljo dne 30. t. m. ob 4. uri pop. krasno dramo »Mrak« v Ljudskem domu. Igra je dobro naštudirana, ter vabimo tem potom vse kršč. soc. delavstvo in prijatelje, da jo posetijo. Nikomur ne bo žal. Igra je nova, ter so jo povsod, kjer je bila igrana, morali ponavljati, ker vzbuja senzacijo. Vstopnina navadna. Od četrtka naprej se dobe vstopnice v konsumnem društvu pri Dev. Mar. v Polju. Otrokom do 16. leta pri tej igri vstop strogo zabranjen. Pri tej igri nastopi prvič pevski zbor Delavske zveze.

K obilni udeležbi vabi odbor.

Prevalje.

»Zavednim delavcem« kakor se sami nazivajo, pristašem materialistične soc. dem. stranke v tukajšnji papirnici odgovorjamo na njihov dopis v »Delavcu« št. 10, da se naj radi članka, ki se tiče papirniških delavcev natisnjen v »Pravici« št. 5, nikar preveč ne razburjajo, ker nimajo povoda. Dopis v »Pravici« ni bil namenjen tistim, ki bi si radi članek glede izpolnjevanja verskih dolžnosti, prilastili zase v pohvalo. Članek je bil namenjen onemu delavstvu, ki je našega mišljenja, pa je le samo začasno pri vas organizirano radi tega, da ima mir pred vami teroristi. Toda ne bo dolgo, pa bomo dvignili lastno organizacijo krščanskih socialistov. Tega ne bodo preprečile vaše lepe besede, ne vaše grožnje ne blatenje naših verskih svetinj od nekaterih vaših pristašev. Delavci, ki se zavedajo, da samo krščanski socializem ščiti revno ljudstvo, bi se radi odtresli vaše vsiljene organizacije, ki svoje člane samo izkorišča. Mesto take organizacije bo zavladal v papirnici socializem dr. Kreka. Sedaj še nekatere podrobnosti. Članek v »Delavcu« napada »Glasnik srca Jezusovega«. Če bi se vsi stanovi in vsi ljudje ravnali dosledno po teh naukih bi bilo življenje na tem svetu pač prijetno. Nadalje se je članek spomnil na leto 1920 in na Zaloško cesto. Čujte, to je socij iz Mežiške doline. S tem samo dokazuje, kako prijetni so jim bili dnevi po prevratu, ko so ropali kakor nekaj Turki. Tako socialistično komunistično življenje so hoteli ti tiči leta 1920 upeljati v celi Sloveniji. Pa se jim ni posrečilo, ker smo hvala Bogu imeli vlado dr. Brejca, katera je po svoji dolžnosti skrbela za red in mir za katerega je vsaka vlada odgovorna. Kaj pa je v takem slučaju svojčas napravila socialistična vlada na Dunaju? Ali o tem nič ne veste? Članek še zamoza-vestno našteva koristi in odbrote socialistične organizacije. Radoveden sem koliko koristi slovenskemu delavstvu na sto koscev razcepljena soc. organizacija.

Dev. Mar. Polje.

Na naš dopis v »Pravici« radi nerednosti v očečni radioni v Ljubljani glede vevških šivilj, se po 16. dneh oglašja v Jutru s »Poslanim« neki g. Turk, šef radione v Ljubljani z naravnost prostaškimi manirami. Na njegove izpade samo par pojasnil. Njega v našem dopisu sploh nihče ni imenoval, ker ni on očečna radiona. Kljub vsej svoji onemogli jezi in domišljavosti končno priznava, da ni vse v tako silno lepem redu in še marsikaj drugega. Dopis je sestavil po dolgi dobi, da je zamogel v tem času delno poravnati največje pogoške ter prestrašiti s terorjem uboge ljudi, da so podajali izjave njemu v korist.

Spodaj podpisano tajništvo ugotavlja tem potom ponovno sledeče: Za upostavitev radionice se je storilo vse potom prošnji na vojaške komande ter ministrstvu za vojno in mornarico, da bi bilo rešeno vsaj nekaj revic bede, ki je nastala s prestavo radione v Zagreb. Naš parlamentarni klub je storil tozadevno veliko in ministrstvo je končno ugodilo prošnji naših poslancev Kremžarja in Gostinčarja ter ustanovilo v Ljubljani odsek za okolico predvsem pa za Vevče, ker je bil ta kraj največ prizadet. IV. armada v Zagrebu pozna od prej solidno in dobro delo naših delavk. Ustanovljen pa je bil od nje odsek gotovo v dobri nadi, da bo tudi brezhibno posloval v svojo ter delavk korist. Kar se je pa dogajalo zadnje čase, posebno pa po tisti naši notici, presega vse meje pravičnosti in pravilnosti. Zato smo dvignili kot delavska politična organizacija svoj glas, ki je bil pa bolj prošnja nego zahteva in ni vsebovala niti najmanj denuncianstva. Saj vendar nismo več v dobi tlačanstva. Apeliramo na IV. armadno poveljstvo in na Dravsko divizijsko oblast, da zadevo preišče in ugotovi našim zahtevam po redu. Ne gre, da bi se radi nerednosti raznih gg. Turkov zato pustilo na cesti brez dela par sto revnih ljudi, posebno v dobi vedno večje brezposelnosti. Stori bomo vse, da se zadeva pravično in ugodno reši, kar bi bilo tudi v interesu države.

Tajništvo okrajne del. zveze za D. M. v Polju.

Tržič.

Pri zadnjih obč. volitvah so liberalci in socialisti kazali na slabo gospodarstvo bivšega obč. odbora, češ taki so klerikalci. Kazali so posebno na prazno blagajno in posekani les v občinskih gozdovih. Čez dva meseca pa bo že tri leta, kar ima v rokah obč. gospodarstvo liberalno-socialistična koalicija. Oglejmo si danes obč. blagajno. Pri zadnji občinskih seji je bilo sklenjeno, da se najame pri mestni hranilnici v Kranju 100.000 dinarjev posojila. Ta sklep liberalno-socialistične večine dovolj jasno govori o stanju občinske blagajne. Pa še nekaj! Primanjkljaj v proračunu za leto 1924 je štirikrat večji, kot pa je bil za leto 1923. Ko je županstvo poslalo proračun na pokrajinsko upravo g. velikemu županu v odobrenje, ga ta ni hotel odobriti. V prilogi pa se g. veliki župan čudi, na kakšen način se je primanjkljaj za štirikrat povečal od prejšnjega leta. Sedaj so pa gospodje od JDS vsi iz sebe. Hočejo dobiti dovoljenje, da se upele nova davščina na motorne sile. S to davščino bi se obremenila najbolj predilnica, kar je tudi prav, ker sedaj plačuje res malenkosten davek občini. Račun za leto 1923 je presegal proračun za 217.829,70 Din. Kje se je dobilo kritje? Iz gozda in davščine. Na ta način je obč. gozd pokazal v resnici rebra tako, da je za nekaj let nemogoče sekati kaj lesa. Sedaj pa ko lesa ni več, so gospodje segli po posojilu. Tako je gospodarstvo v Tržički občini. Po vrhu tega se pa še bahajo, kako so dobri gospodarji. Blato, s katerim so obmetavali SLS pada sedaj na nje nazaj. Oni so trobili, da je bivši klerikalni župan pripeljal občino na rob propada, mi pa se bojimo, da jo bo sedanji župan demokrat pahnil v prepad.

Prosveta.

Česa nam manjka?

Čudno vprašanje, pa vendarle potrebno. Manjka nam izobrazbe. Koliko članov naše organizacije je še vedno, ki ne vedo, zakaj je organizacija, čemu naše gibanje? Marsikateri redno vsak mesec malo pogodrnja, kadar ga vestni blagajnik pocuka za članarino. Škoda se mu zdi par kronic in misli si v Bog ve kakšno žrelo gredo vse te kronce. Zvedel pa bo namen in delo naše organizacije ako bo redno čital naš list »Pravico«. Le kdor bere »Pravico«, tisti ve, zakaj je organiziran in le tisti bo postal dober in res deloven član. — Veliko slišijo delavci o krščanskem socializmu, pa ne vedo kakšen namen naj ima naše kršč. soc. gibanje. Ako bi pa bral dr. Gosarjevo brošuro »Za krščanski socializem«, bi takoj dobil celotno sliko. Član, ki bere brošuro »Za krščanski socializem« bo gotovo v organizaciji vsaki čas na pravem mestu. — »Socialna misel« je tudi zelo potrebna. Iz nje dobivamo sliko o delavskem gibanju v drugih državah in poučujemo se o perečih sodobnih vprašanjih. Vsega tega nam manjka. Ko enkrat dosežemo, da bo vsakdo bral »Pravico«, »Za krščanski socializem« in »Socialna misel« potem bomo lahko zadovoljni z našim delom. Zato agitirajmo in razširjajmo med našimi člani to, za nas neobhodno potrebno čtivo.

Tunel.

Roman. Po Bernhard Kellermannu poslovenil Nar-te Velikonja. Cena brošurani knjigi Din. 36.—, vezani Din. 48.—.

To je svetovni roman socijalne vsebine, v katerem občuduje velikanski napredek moderne tehnike proletarski delavec, ki ji služi s svojimi žuli z istim zanimanjem, kakor zastopnik velekapitala, ki daje slednjemu materijelne hrane. Roman je pisan tako živahno in s krepkimi potezami, da se ti zdi, da se vrši dejanje pred tvojimi očmi. Ob štrajku se vali pred tabo spreved delavcev kot velikanska lava, ki uniči vse, kar ji pride napot. Tako zanimivega socialnega romana ne pozna svetovna literatura. Slovenski prevod se dobi v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Drobiž.

Odečna radionica.

Dne 28. m. m. smo objavili dopis, ki kritizira razmere v tem podjetju. Šef podjetja se je čutil prizadetega in poslal »Jutru« dolgovezno »Poslano«. No, to ni nič hudega. Hujše pa je, da je ta gospod kar brez vsakega povoda odpovedal službo vsem delavkam v okolišju D. M. v Polju, češ, da so one povzročile napad na njegovo poslovanje. Omenjeni gospod gotovo sam čuti, kako brezsrčno in krivično je njegovo postopanje. Ugotavljamo, da njega v dopisu nismo napadali ampak je dopisnik podjetje prosil, da napravi red in opozoril na nekatere

nedostatke. Dopis je sploh formuliran tako, da nihče ni mogel razbrati iz njega kakega napada ampak je hotel le koristiti podjetju in delavkam. Da pa vsled tega ne bodo delavke trpele, ugotavljamo, da dopisa ni pisala niti povzročila nobena delavka. Zlasti da z dopisom ni so prav v nobeni zvezi:

Oprešnik Fani, Zalog; Berčič Marija, Zalog; Porenta Pepca, Satra; Oblak Marija; Ivanka Ložar, Zalog; Jamšek Apolonija, Zalog; Mojšker Ivana; Antonija Černe; Žabjek Mici, Dobrunje; Amalija Černak; Mahkovec Marija; Frančiška Hambergar; Mehle Ljudmila; Veronika Dobruto.

Dopisa, ki so nam ga imenovane poslale, pa ne moremo priobčiti, ker je žaljiv. Upamo, da je s tem stvar v redu.

Uredništvo »Pravice«.

Za pouk in zabavo.

Razmišljeni profesor.

Eden največjih modernih zgodovinarjev je bil gotovo Theodor Mommsen (1817—1903). Znamenita je njegova »Rimska zgodovina«, enotno zgrajena, uporabljajoča vse vire in prikazujoča nam dogodke take, kakor jih moramo zares videti.

Nekoč ga je motil v delu velik hrup. Služkinja je pritekla v sobo in vpila, da je ena od hčerk požrla iglo. »Tukaj imate drugo«, je rekel Mommsen in ji dal iglo, vzevši jo z rokava.

Mommsen je imel zelo dolge in skuštrane lase. Šel je h brivcu in si jih je dal postriči. Dokončavši svoj posel mu je dal brivec ogledalo in ga je vprašal, če še kaj manjka. »Vse dobro«, je rekel učenjak, »samo, če bi mi mogli napraviti lase malo daljše, bi prosil«.

Skrivalnica.

Kje je veverica?

Založništvo in zastopstvo pisalnih strojev

„Underwood“

nadalje karbon papirja, pisalnih trakov za vse sisteme. Mali ročni »UNDERWOOD« v kovčeku, praktičen za potovanje. — »UNDERWOOD«, Zagreb, Mesnička ul. 1

Klobuke, čepice

srajce, ovratnike, dežnike, potrebščine za telovadbo in drugo modno blago kupite po znižani ceni pri tvrdki IVAN KUNOVAR, Ljubljana, Stari trg 10

PODRUŽNICE:

Djakovo, Maribor, Sarajevo,
: Sombor, Split, Šibenik. :

TELEFON št. 57 in 470.

Pooblaščen prodajalec srečk
Državne razredne loterije.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D

LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA C. 10

(v lastni palači vis-à-vis hotela Union).

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje in prodaja kar najbolje tuje valute in devize, sprejema vloge na tekočem računu in na vložne knjižice ter oskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Kapital in rezerve skupno nad 15.000.000 Din., - vloge nad 100.000.000 Din.

EKSPOZITURA: Bled.

Interesna skupnost:
Gospodarska banka d. d. Novisad.

Račun poštno-ček. urada:
za Slovenijo št. 11.945,
v Zagrebu št. 39.080.

Pooblaščen prodajalec srečk
Državne razredne loterije.